

Asia: VN/501/2020

Lausuntopyyntö iäkkäiden henkilöiden palvelukokonaisuutta koskevan lainsäädännön uudistamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Lausunnonantajan organisaatio

Kunta tai kuntayhtymä

1. Sosiaalihuoltolain 21 §:n mukaisia asumispalveluja ovat tilapäinen asuminen, tuettu asuminen sekä nk. tavallinen palveluasuminen ja tehostettu palveluasuminen. Palveluasumisella tarkoitetaan (kunnan järjestämässä) palveluasunnossa järjestettävää asumista ja palveluja. Erona tehostetun ja tavallisen palveluasumisen välillä on, että tehostettu palveluasuminen sisältää ympärivuorokautiset palvelut. Voitaisiinko tavallisen palveluasumisen käsite mielestänne poistaa lainsäädännöstä?

Kyllä

2. Jos tavallisen palveluasumisen käsite poistetaan lainsäädännöstä, pitäisikö muutoksen koskea

kaikkien asiakasryhmien palveluasumista?

3. Jos tavallinen palveluasuminen (kunnan järjestämässä palveluasunnossa) poistuisi palveluvalikosta, pitäisikö kunnan sosiaalitoimella olla velvollisuus joissakin tapauksissa järjestää asiakkaalle hoitoa ja huolenpitoa turvaavien palvelujen lisäksi myös asunto?

Ei

4. Jos tavallinen palveluasuminen jää lainsäädäntöön, pitäisikö omaishoidon tuesta annettua lakia muuttaa niin, että omaishoidon tukea voidaan myöntää myös tavallisen palveluasumisen asiakkaille?

Ei kantaa

5. Pitäisikö tehostettua palveluasumista ja muita asumis- ja palvelumuotoja voida toteuttaa samassa toimintayksikössä?

Kyllä

6. Voitaisiinko iäkkäiden henkilöiden asumisen monimuotoisuutta edistää muilla lain muutoksilla?

Kyllä

7. JOS vastasitte kyllä kysymykseen 6, kuvatkaa, millaisilla muilla lainmuutoksilla asumisen monimuotoisuutta voitaisiin edistää.

Vammaispalvelulaki, ns. vanhuspalvelulaki, sosiaalihuoltolaki, Araa koskeva lainsäädäntö: kaikkia lakeja tulisi uudistaa niin, että eri-ikäisten henkilöiden asuminen samassa palvelukorttelissa voitaisiin mahdollistaa niin, että eri ikäisten ja erilaisten ihmisten asuminen olisi oikeasti mahdollista. Työntekijöiden joustavaa työn tekemistä eri yksiköissä synergiaa hyödyntäen tulisi mahdollistaa. Digitalisaation ja hoivateknologian edistäminen ei tule onnistumaan mikäli palvelutuottajien henkilöstön mitoitus- ja koulutusvaatimukset tulevat olemaan nyt ehdotetulla tasolla. Ikäihmisten palvelujen kokoresursointi = käytössä oleva teknologia hyötyineen ja kustannuksineen + työntekijöiden määrä (hlöstömitoitus). Jos teknologian hankintakuluihin ei ole mahdollista investoida ja käyttää poistoina osana palvelun kokonaiskustannuksia, sen tuottamat hyödyt joudutaan jatkossakin korvamaan kasvavana henkilöstöressurssien lisäyksenä.

Työntekijäpula on todellinen monilla paikkakunnilla ja samaan aikaan Avi on kiristämässä työsuhteessa olevien loppuvaiheen opiskelijoiden oikeuksia esim. asiakaskohtaisen lääkehoidon toteutuksen tehtäviin silloin kun läsnä ei ole koulutettua työntekijää.

8. Sosiaalihuoltolain 21 §:n 3 momentin mukaan palveluasumisen saannin edellytyksenä on, että henkilö tarvitsee soveltuvan asunnon sekä hoitoa ja huolenpitoa. Tehostetun palveluasumisen saanti edellyttää lisäksi, että hoidon ja huolenpidon tarve on ympärivuorokautinen. Pitäisikö laissa määritellä tehostetun palveluasumisen saannin edellytykset nykyistä tarkemmin?

Ei

9. Kotipalvelun sisältönä on sosiaalihuoltolain 19 §:n mukaan jokapäiväiseen elämään kuuluvien tehtävien ja toimintojen suorittaminen tai niissä avustaminen. Nämä toiminnot ovat: asuminen, hoito ja huolenpito, toimintakyvyn ylläpito, lasten hoito ja kasvatus sekä asiointi. Luettelo ei ole tyhjentyvä. Kotipalveluun sisältyvät tukipalvelut ovat: ateria-, vaatehuolto- ja siivouspalvelut sekä sosiaalista kanssakäymistä edistävät palvelut. Pitäisikö kotipalveluun sisältyvät tukipalvelut erottaa omaksi palvelumuodokseen?

Ei

10. Vastaavatko kotipalvelun ja tukipalvelujen käsite ja sisältö nykyisiä asiakkaiden tarpeita vai pitäisikö palvelujen nimikettä ja/tai niiden sisältöä muuttaa?

Kyllä

11. Eduskunnan käsiteltävänä on hallituksen esitys (HE 4/2020 vp), jossa vanhuspalvelulakiin ehdotetaan säännöksiä tehostetun palveluasumisen henkilöstömitoituksesta. Pitäisikö myös kotihoidon henkilöstön määrästä säätää lain tasolla?

Ei

12. JOS vastasitte kyllä kysymykseen 11, kuvatkaa millä tavalla asiasta pitäisi säätää. Olisiko esimerkiksi Laatusuosituksessa hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi 2017–2019 (Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2017:6) oleva suositus kotihoidon henkilöstön määrääntymisestä toimiva tapa?

-

13. Tukeeko nykyinen vanhuspalvelulain säännös toimintayksikön johtamisesta (21 §) riittävästi johtamisen kehittämistä?

Kyllä

14. Mitä muuta haluatte tuoda esiin iäkkäiden henkilöiden palveluja koskevan lainsäädännön kehittämisestä?

Lakiehdotuksen lisäys palvelutarpeen ja toimintakyvyn selvittämisestä on hyvä lisäys. Tampereella on yli 10 vuoden kokemus asiakasohjaustyöstä. Kokemukset ovat pääsääntöisesti hyviä ja toiminta vaikuttavaa. Jotta asiakasohjaus voi toimia entistä vaikuttavammin on hetu-tason tiedon oltava käytettävissä soteammattilaisilla yhtenäisesti.

Ikääntyvän yhteiskunnan monimuotoisen asumisen edistäminen on merkittävää ja sitä nyt esillä oleva lakiehdotus ei tuo vaan tekee joustavasta palvelujen kehittämisestä jäykemmin toteutettavaksi vrt henkilöstömitoitus vs teknologian käyttöönoton lisääminen ikäihmisten palvelukokonaisuuden tukena.

RAI arviointijärjestelmän valtakunnallistaminen on hyvä esitys ja yhtenäinen ja osaava käyttö avainasemassa. Jotta sekä THL:n seuranta että kunnat/maakunnat voivat käyttää arviointijärjestelmän tietoja yhtenäisesti ja kehittää palvelujen entisestään on oltava valtakunnallista koulutusta ja ohjausta koko maahan (kun joku keksii pyörän, muut voivat parantaa ja lopputuloksena entistä parempi pyörä). RAI järjestelmästä saatava tieto ja sen tulkinta on oltava myös valvojan viranomaisen ydinosaamista. Nyt niin ei ole.

Henkilöstömitoituksista tulee syntymään kustannuksia jo siirtymäaikana ja tämä olisi huomioitava valtionosuuksissa. Teknologian ja digitalisaation tuottamat hyödyt saatava mukaan alusta alkaen.

Henkilöstömitoitukseen luettava henkilöstö kirjattuna lakiin on huono asia, sillä koulutuksen muuttuvat ja hyvää työtä ja hoivaa voivat tehdä monet eri ammattiryhmät. Ihmisten elämä tehostetussa ei saa olla pelkkää hoitotyötä vaan siihen on sallittava mahdollisuus kulttuurille ja elämän henkiselle puolelle. Esim. yhteisötaiteilija on ammatti, jotta ei mitoitukseen. Korkeakoulututkinon suorittanut taiteen ammattilainen tuo tehostettuun palveluasumiseen taidetta yhteisön eli asukkaiden ehdoilla. Jokainen on toimija ja mukana. Kun mitoitus asettaa euron edelle, ei tällaista työtä ole mahdollista sisällyttää useinkaan tehostetun asumisen arkeen.

Lähteenmäki Riikka

Tampereen kaupunki - Apulaispormestari Johanna Loukaskorpi, sosiaali- ja terveyspalvelujen palvelualue